
Fastlegeordningen debatteres på landsstyremøtet

AKTUELT I FORENINGEN

LISE B. JOHANNESSEN

lise.berit.johannessen@legeforeningen.no

Samfunnspolitisk avdeling

29. mai braker det løs på Soria Moria på Oslos tak. Legeforeningen inviterer til inspirerende dager, ser frem til gode debatter og godt sosialt samvær.

ENGASJERTE DELEGATER: Her fra fjorårets landsstyremøte i Ålesund. Foto: Thomas Barstad Eckhoff/Legeforeningen

Den helsepolitiske debatten torsdag blir ett av høydepunktene på årets møte. Debatten skaper alltid engasjement, og denne gang vil både helse- og omsorgsminister Bent Høie (A), Ingvild Kjerkol (Ap), Olaug Bollestad (Krf) og Kjersti Toppe (Sp) delta.

Tema for debatten, som vil bli ledet av sjefsredaktør i Dagens Medisin Markus Moe, er hva som må gjøres for å styrke fastlegeordningen og de øvrige legetjenestene i kommunene og hva som er politikernes ambisjoner for ordningen.

En av de mest vellykkede reformene i norsk helsevesen

Fastlegeordningen er høyt opp på den helsepolitiske agendaen og preger i stor grad det helsepolitiske ordsiftet. Ordningen har gitt kontinuitet i lege-pasientforholdet, bedre tilgjengelighet og en legetjeneste som er lik i hele landet, og den er godt likt av både myndigheter, pasienter og fastlegene selv.

Nå nærmer en av de mest vellykkede helsereformene seg bristepunktet. VGs kartlegging sommeren 2017 viser blant annet at kommuner over hele landet sliter med å få tak i fastleger. 198 av 425 kommuner melder om ulik grad av bekymring rundt legesituasjonen.

Rekrutteringssvikten rammer mange hundre tusen innbyggere. Bare siden sommeren 2017 har det gått fra vondt til verre. Våren 2018 er det kun Oslo som ikke har rekrutteringsproblemer. En av tre fastleger er 55 år eller eldre, derfor haster det med å iverksette løsninger.

Et enstemmig Storting har aktualisert temaet ytterligere ved å vedta at fastlegeordningen skal evalueres. I tillegg har opposisjonen samlet seg om en rekke konkrete tiltak de mener må på plass for å redde ordningen. I mellomtiden er det lagt fram en tidsbruksundersøkelse som viser fastlegenes arbeidsbelastning.

Fastlegetjenesten er overbelastet

Helsedirektoratets tidsbruksundersøkelse om fastlegenes arbeidshverdag bekrefter det Legeforeningen har sagt i flere år, nemlig at fastlegetjenesten er overbelastet. Fastlegene jobber i snitt 55,6 timer i uka. Ti prosent jobber mer enn 75 timer i uken, mens 25 prosent jobber mer enn 62 timer. Dette skremmer unge leger fra å velge et yrke som fastlege, men er også en viktig årsak til at erfarne fastleger slutter.

Etterlyser et større engasjement

Legeforeningen har i sitt innspill til statsbudsjett, stortingsmeldinger og i forhandlinger bedt om bedre rammevilkår og flere fastleger, og etterlyst arenaer for å drøfte utvikling og forbedring av fastlegeordningen. Nå har politikerne langsomt begynt å innse alvoret. I desember 2017 vedtok opposisjonen blant annet en opptrapping av legedekningen i primærhelsetjenesten og fastlegeordningen, å redusere gjennomsnittlig listelengde og en gradvis opptrapping av antall utdanningsstillinger i allmennmedisin. Helseminister Bent Høie har reetablert trepartssamarbeidet som et ledd i å utvikle ordningen, og han har igangsatt arbeidet med å evaluere ordningen.

Flere viktige saker

I tillegg til den helsepolitisk debatten skal en rekke andre saker opp til debatt, Blant disse er samhandling, mennesket i fremtidens arbeidsliv, hvordan få til et godt samarbeid mellom store og små sykehus og spesialistutdanningen.

Samhandlingsreformen – Honnørord og reform uten innhold?

Samhandlingsreformen preget det helsepolitiske ordsiftet i perioden 2008–12. Mye av diskusjonen handlet om at kommunehelsetjenesten skulle få en viktigere rolle i den samlede helsetjenesten. Blant annet skulle dette skje gjennom bedre samhandling mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Reformen var ment å bedre forutsetningene for å håndtere noen av de største utfordringene i helse-Norge på sikt, med flere eldre og flere med sammensatte lidelser. Evalueringer av reformen, utført av både Riksrevisjonen og Forskningsrådet, har vist at det fortsatt er et stykke igjen før målene kan sies å være nådd.

Landsstyredeebatten vil belyse om samarbeidet mellom de ulike nivåene i helsesystemet har blitt bedre med innføringen av reformen, hvor vi står i dag, og hvordan vi kan utvikle oss videre i riktig retning. Temaet aktualiseres med tre innledere med bakgrunn fra både primær- og spesialisthelsetjenesten, samt forskningsfeltet på samhandling.

Hvor er mennesket i fremtidens arbeidsliv?

Den norske modellen har frem til nå vært en av de største styrkene i norsk arbeidsliv. Forpliktende trepartssamarbeid mellom stat, arbeidsgiver, og arbeidstakere har vært grunnmuren i velferdsstaten. Flere utviklingstrekk viser imidlertid at modellen er satt under press og at arbeidslivet er i endring. I sykehusene oppleves ofte ensidig styring fremfor dialog og samarbeid, noe sykehusstreiken høsten 2016 også er en indikasjon på. Streiken var viktig for hele det organiserte arbeidslivet i Norge. Klangbunnen for streiken er en generell utvikling i norsk arbeidsliv. Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) har blant annet stilt spørsmål om den norske modellen er under avvikling og Fagbevegelsens forskningssenter (FAFO) har belyst om vi har en tillitskrise i norske sykehus.

Med dette som bakteppe var det på landsstyremøtet i 2017 en interessant arbeidslivsdebatt der Legeforeningen stilte spørsmålet om den nordiske modellen står for fall. I år tar landsstyret debatten ett skritt videre.

Hvordan få til et godt samarbeid mellom store og små

sykehus?

Å styrke samarbeidet mellom store og små sykehus, ble fremhevet som et sentralt virkemiddel i Nasjonal sykehusplan. I planen legger regjeringen prinsipper for bedre oppgavedeling og teamsamarbeid mellom sykehusene. Videre legges det til rette for et tettere og mer forpliktende samarbeid sykehusene imellom, både når det gjelder behandling og personell, og stiller tydelige krav om det. Etter innspill fra Legeforeningen ble samarbeid mellom store og små sykehus stadfestet som et sentralt virkemiddel i den første nasjonale sykehusplanen, vedtatt våren 2016. I år starter arbeidet med neste nasjonale helse- og sykehusplan.

Landsstyredelegatenes innspill til et panel bestående av tre innledere vil være nyttige bidrag, til Legeforeningens arbeid inn mot en ny helse- og sykehusplan.

Publisert: 28. mai 2018. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. juli 2026.